STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12049

REKVYEM

David Einhorn

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דוד איינהארן

PROPERTY OF
JULIUS SCHLOM[illegible]

רעקוויעם

Germany

די דאזיגע פאעמא איז צום ערשטן מאל פֿארגעלעזן געווארן אין
ווארשע 1919 אויף א צייטונג פון לעבעדיגןווארט — „לעבענס=
פֿראגען". נאכדעם זיינען פֿראגעמענטן פֿון איר ערשינען אין „ארבייטער=
לוח" און „לעבענס=פֿראגען" 1920, אונטערן נאמען צען=מיליאן". שפּע=
טער, האב איך עס פֿולשטענדיג ניי בעארבייט און פֿארגרעסערט ביז זי
האט בעקומען די איצטיגע פֿארם. עס איז א מוזיקאלישע הזכרה [רעק=
וויעם] אין פֿיר זאצן געווידמעט די צען מיליאן געפֿאלענע אין דער וועלט
מלחמה. איך וואלט וייער געבעטן די אלע דעקלאמאטארן און פֿארלע=
זער, וואס האבן ביז איצט געהאט דעם אלטן טעקסט, זיך אויסשלים=
ליך צו בענוצן מיט'ן נייען.

דער מחבר

בערלין, 14=טען יולי 1922

רעקוויעם

ווייטער זון אונטערגאַנג.
געפּלעך לייגן זיך אויס,
ווי אַ בלוטיגער שווייס
אויף דער טונקעלער ערד.
אָוועגד קלאַנג.
באַנגער גלאָקן גלין גראָן,
פון די ווייטקייטן, הערט,
קומט עס טרויעריג אָן,
ווי אַ כוואַליע געוויין,
ווי אַ קלאָג פון אַ שטאָט,
טאָן נאָך טאָן, טאָן נאָך טאָן,
יאָגט זיך אָן און פאַרגייט
און באַגלייט פון דעם קלאַנג,
אויפ'ן געפּליגן פאָן
גייען לאַנג,
גייען באַנג,
גייען שטום,
צען מיליאָן,
איינער נאָכ'ן צווייטן,
איינער נאָכ'ן צווייטן,
אַ גראָע לויה פון טויטע...
די בלייכע געזיכטער
דאַרהויבן אַרויף,
די ליפּן פאַרמאַכט,
די אויגן שטאַר=אָפן,
גלייך בלינדע, וואָס ווייזן
דער וועלט זייער נאַכט.
גלייך טרוימענדע וואַנדלער
אין שלאָפן,
שטיל גייען זיי, גייען זיי,
לאַנגזאַמען טראָט
דעם איינזאַמען וועג
צו דעם גרויזאַמען גאָט
און צייכנען די וואָלקן
מיט בלוטיגן שפּור,
און וויקלען אין טויט שרעק

רעקוויעם

די גאַנצע נאַטור,
אונענדליך, אונענדליך...
אַריי נאָך אַריי...
אָ ציילט זיי! אָ ציילט זיי!
איין טויזענד און צוויי,
פֿינף טויזענט,
צען טויזענט,
הונדערט טויזענט,
געזיכטער...
געשטאַלטן...
חלומות...
מיליאָנען...
שונאים און פֿריינט,
אַלע פֿאַראייניט,
שטומע געפֿירט
פֿון דער זעלביגער האַנט.
אַלע צוגלייך
קערנער פֿון זאַנד,
שאָטן פֿון טויט
אינם טונקעלן לאַנד.

אָט שלייכט פֿאַר איך פֿאַרביי,
אַ לוסטיגער פֿראַנצויז,
אָ שטילער, שווייגט,
ער איז שוין איצט ניט לוסטיג...
ווי פֿליטער נאָר
אַרום אַ טויטער רויז,
פֿאַלן אַרום אים
די יונגע טרוימען זיינע:
אַ לעצטער זונען-גלאַנץ
נאָך גוססט אין זיין בליק,
און ס'זינגען ארום אים
פֿאַריזשער העלע גאַסן;
עס לאַכט דער קאַרנעוואַל
עס יובלט די מוזיק
און ס'וויגן זיך אין טאַנץ,

הײם אױגיגע פּראַנצװיזינס;
אני׳ אַלטער קאַשטאַן בליט...
אַ מײלכל גליט...
אַ צאַרטע ברוסט...
אַ בליק...
אין לאַנגע נעכט פֿול לוסט,
און לאַנגע טעג פֿון גליק...

און דאָרט אין נעפּלען, זעט,
אַ רוס אַ הױכער טרעט:
די אױגן בײנקענדע
אין בלאָען רױם.
אין װײטע װײטקײטן
צעלײגן זיך די פֿעלדער,
אַ װײסינקע.בעריאָזקע
פֿליסטערט, װי אין טרױם;
אַ גײער װאַנדערט װאו
אויף ברײטע װעגן,
צװישען סאָסנעס גרינע
קלינגט אַ מאָנאַסטיר;
אַ פֿישער ליד צעװיגט זיך,
שװימט פֿון װאָלגאַס ברעגן;
און אונטער װערבעס גראָע
אויף א שטײן געבױגן,
זיצט אַליאָנושקאַ
מיט טרױעריגע אױגן;
עס זינגט אַ דאָרפֿיש כאָר
אין צײט, און נאָגט, און מאָנט,
און ס׳רױשט אנ׳אַלטער װאַלד
בײם ברעג פֿון האָריזאָנט...

אָט שטײגט אַ דײטשער דאָרף
צװישען בערגער גרינע:
די דעכער רױטלען זיך,
אין רו פֿון מיטאָג שײן;
גלײך װי אַ װעכטער בליקט

רעקוויעם

דער טורם פֿון דער קירכע,
אין מאַנטל איינגעהילט
פֿון גרינעם ווילדן וויין;
און אויף די טרעפּ דאָרט שטייט
אַ שוועסטער צי אַ כלה
און היט דעם ברייטן וועג,
וואָס פֿירט אין דאָרף אַריין.
ווי אָרגלען דונערן
די כוואַליעס פֿונ׳ם נאָרד זעע;
ווי האַרפֿן ציטערן
די וועלן פֿונ׳ם רייהן;
ריטער שטאָלצע שטייגן
שטריינג פֿון אַ.טע שלעסער;
עלפֿן לייכטע פֿירן
בלאָע פֿרילינגס טענץ;
קינדער מעשה׳לעך
צעשיטן זיך אין קרענץ,
און פֿאַלן גלייך, ווי טויטע
בלומען אויף די בייטן.
אָ, זעט, און נאַכט פֿאַרגייט
איינער נאָכ׳ן צווייטן
פֿון דייטשען איינזאַמע
אַ טויט אונענדליך קייט...

אָט ציען פֿאַרביי אייך
אין פּעסקעס און טורבאַנען:
אינדיער, טערקן, נעגער און זואַון.
אויף וויסטע הייסע זאַמדען
דאָרט קלאָגן וואו אויף זיי
שוואַרץ אויגיגע צולייקעס;
עס וואַרפֿן לאָטאָס קרענץ
אויפֿ׳ן גאַנגעס שטילע פֿרויען;
און ס׳גייען אוים ווי ליכט
אונטער די שווערע שלייערס
פֿאַרבייגקטע ווייבער וואו
אין איינזאַמע האַרעמען,

רעקוויעם

אין ס'שלייכן טרויעריג
די אונגעטרייסטע מאַמעס
צווישן טונקעלע
און שטאַרע קיפּאַריסן...
אָ, וויפּיל חופות,
וואָלטן זיך אין לופט צעשפּרייט!
און וויפּיל פּעלדער וואָלט
דאָס לעבן נאָך פאַרזייט!
אָ וויפּיל קינדער וואָלטן
נאָך געבוירן ווערן,
אייניקלעך, אוראייניקלעך,
און וויפּיל וואָלטן נאָך
דער זון באַגריסט.
און גליקליכע צו איר
פאַרליבטע הענד געצויגן!
אויגען טויזענדע
וואָלטען איר גאָלד געזויגן
און נאָכדעם בייִנקענדיג
אין אָוונט זייד געטרוימט.
און גאָט געזוכט ביים שיין
פון גרויסע, ווייטע שטערן
דאָרט אין די טיפע, בלאָע,
מזרח'דיגע נעכט...

פון שטאָלצן אַלטן רוים,
פון נעפּעלדיגן לאָנדאָן,
פון בלומיגן יאַפּאַן,
פון דעלהי און באָמביי,
פון די סיבירער טייגעס,
אַראַבישע מדבריות —
עס קומט!
עס גייט!
עס נעמט קיין סוף ניט אָן!
אונענדליך ציען זיך
די צען מיליאָן!..
צען מיליאָן...

רעקוויעם

זיי שוועבן, זיי שוועבן,
איינער נאָכ'ן צווייטן,
אַטויטער נאָך אַטויטן,
אַטויטער נאָך אַטויטן,
ווי בלאַסליכע נעפּלען
אויף האַרבסטיגע פעלדער...
קיין קלאַנג,
און קיין טראָט,
און קיין שטים,
און קיין ריר,
נאָר פּנימער,
קעפּ,
און געשטאַלטן אָן שיעור...
און ס' בליקן די אויגן
ווי שרעקליכע ליכטער,
און מאָנען און ברענען...
אָ דעקט צו די טויטע!
פאַרהיינגט די געזיכטער!
מיר קענען נאָך נאָנטע
און ליבע דאַרקענען,
בעהאַלט זיי אין שוואַרצע
אין קילע ארונות —
דאָס זיינען מיליאָנען
פאַרגליווערטע מתים,
און לאָזט אָט די גרויסע,
די שוואַרצע לויה
דורכציען דער וועלט.
מחנות גראָע קראָען
וועלן זיך צעשפּרייטן
און איבער אונזערע קעפּ
דאָס ליד פון שלאכט-פעלד קרעכצן,
די גייער וועלן כליפּען,
שאַקאַלן וועלן וויינען;
נאָר שטום ביי יעדן ארון
פון ביידע זייטן גיין
וועלן דעם טויטענס פריינט.

און נאָנטע און בעקאַנטע,
דעם גאַנצן ערד קוגל,
ווי שוואַרצע לאַנגע בענדער,
פֿאַרוויקלען וועלן זיי
די שורות פֿון ארונות.
און פוסט וועט ווערן, וויסט
אין אַלע שטעדט און דערפֿער —
די גאַנצע מענשהייט
וועט דאַן נאָכגיין דער לויה,
ווייל יעדעס שטיבל האָט
אַטויטן אין דער רייע...

II

אָ, ווען מען וואָלט געקאָנט
דאָס גאַנצע בלוט פֿאַרזאַמלען,
דאָס בלוט פֿון צען מיליאָן
אין איין פֿאַרשאָלטן ים,
און אויסבויען ביים ברעג
פֿון איינזאַמע מצבות
אַ שטילע, שטילע שטאָט
פֿון פֿינסטערע פּאַלאַצן,
און דאָרט אַריינזעצן
די אַלע קריגס פֿאַרברעכער,
די הענקער פֿון דער וועלט,
געזאַלבטע קינדער מערדער,
געזוואוילטע פֿרויען שענדער,
וואָס האָבן פֿייערליך
אין פורפורנע געוועגדער,
צוטראָגן האַס און מאָרד
אויף אַלע שטילע לענדער!
אָ, זאָלן זיי זיך דאָרט
אין דעם פֿאַרשאָלטן ים
טאָג טעגליך דריי מאָל באָדן!
אפשר וועט די שרעק,
די רויטע שרעק פֿון טויט
כאָטש איינמאָל זייער האַרץ
מיט קאַלטן אייז בעלאָדן.

רעקוויעם

אָ, ווען מען וואָלט געקאָנט
צונויפֿקלייבן די קעפּ
פֿון אַלע צען מיליאָן,
און אויסבויען פֿון זיי
אַ שויערליכן טעמפּל,
און דאָרט אַריינזעצן
די פּריסטער פֿון דער וועלט,
וואָס האָבן טויט געבעטן,
און יעדער שלאַכט געבענשט
און יעדן מאָרד געהייליגט,
און, שטייענדיג צו נאָט,
אויף לייבער פֿרום געטראָטן —
אָ, זאָלן זיי דאָרט שטיל
דעם גאָט פֿון שחיטות דינען
און קוקן טאָג ווי נאַכט
די שאַרבענס אין די לעבער!
אָ, אפשר וואָלט די שרעק,
די שוואַרצע שרעק פֿון טויט
כאָטש איינמאָל זיי אין האַרץ
מיט נעגל קאַלט געדרונגען.

אָ, ווען מען וואָלט געקאָנט
פֿאַראייניגן צוזאַמען
פֿון אַלע צען מיליאָן
דעם לעצטן ווייֿגעשריי,
דאָס קריצן פֿון די ציין,
דאָס יאָמערן און בעטן
פֿון די, וואָס ס'האָט צעפּליקט
דער גיהנום'דיגער פֿלאַם;
פֿון גאַז גיפֿט דאַרשטיקט
און לעבעדיג פֿאַרשאָטן,
פֿון מענשן הענט צעהאַקט,
פֿון פֿערדן פֿיס צעטראָטן,
פֿון די, וואָס האָבן לאַנג
געזונקען אינ'ם שליים,
ביז ס'האָט די שוואַרצע ברייי

זיי קאַלט דאָס האַלדז פאַרגאָסן,
און צוגעדעקט מיט שמוץ
דעם לעצטן גסיסה רוף!
וואָס פאַר אַשטורם ווינט
עס וואָלט דאַן אויסגעבראָכן!
וואָס פאַר אַ אוראגאַן
וואָלט אויפגעשטאַנען דאַן!
עס וואָלט דעם הימל הויך
צעריסן גלייך ווי פאַרמעט,
און אָבגעווישט פון דר'ערד
די קרעציג אַלטע וועלט.

III

די טויטע שטייען אויף
די גלאָקן שלאָגן שטורם.
דער אָווענט הימל ברענט.
די ברעגן טריפן בלוט.
דער דונער קנאַלט.
גלייך ווי אַ שטויב צום הימל
שטייגן זיילן רויך
און וואָלקנס קייקלען זיך
אין פלאַמען אויפ'ן באָדן,
און טורעמס טראָגן זיך,
ווי בלעטער אין דער הויך.
דאָס ציט זיך ניט פאַרביי
קיין שוואַרצע וועלט לויה!
מען טראָגט קיין מתים ניט
פאַר אייך אין שטיל געוויין!
דאָס שוועבן צען מיליאָן
צעיאָגטע רויטע אָדלער.
ווי פלאַמענדיגע וואָלקן
אויפגעקנוילט געדיכט.
דאָס שוועבן צען מיליאָן,
דערוואַכטע קברים ברידער,
ווי ראַבע באַטאַליאָנען
צו דעם וועלט געריכט.
דאָס שוועבן צען מיליאָן

אַ שרעקליך הוב צו מאָנען,
אַ חוב פֿון בלוט און פֿלייש
און העלע יונגע יאָרן.
ווי גרויס דאַרף זיין דער האַס!
ווי שטורעמדיג דער צאָרן,
געטורעמט הויך אין בערג.
ווי אַ צעיאָגטער ים!
ווי שווערליך די שטראָף!
ווי הערליך די נקמה,
וואָס פֿלאַקערט איבער זיי
גלייך ווי אַ הייליגער פֿלאַם!

IV

האַלבע נאַכט.
פֿעלד און ווינט.
וואָלקנס ציען,
גלייך, ווי מחנות פֿויגל בלינד.
וויסטע וויטן,
זאַמדיגע בערגלעך.
טויטע שטעט אויף טויזענט מייל.
אויסגעשפּרייט אויף אַלע זייטן,
לאַגערט אַ מיליאָנען חיל.
ניט קיין אָטעם, ניט קיין וואָרט,
ניט געשלאָפֿן, ניט געוואַכט,
יעדער זעלנער אויף זיין אָרט
שטאַרט און וואַרט די האַלבע נאַכט.
האַלבע נאַכט.
די וויטן ברומען —
עס האָט די שעה געשלאָגן באַנג.
האַלבע נאַכט.. אין תהום אין שטומען
פֿאַלט אַנ׳עכאָ פֿון אַ קלאַנג:
וויגט זיך אום,
וויגט זיך אום,
ווי אַ לעצטער לייבן ברום,
הויבט זיי אויף און פֿאַלט אַנידער,
וועקט און שרעקט דאָס פֿעלד אַרום;
עפֿענט אויף די שטילע גריבער,

דרינגט אַריינעט אומעדום.
שאַלט אין שוואַרצן קבר שווייגן,
טרייסעלט אויף די טויטע ביינער,
און די מתים נעמען שטייגן,
ווי די קראָטן
פֿון די שטיינער,
ווי די שאָטן
פֿון די קברים,
קומען אָן פֿון אַלע זייטן:
ווער צופֿוס און ווער צורייטן
אויף זיין טויטן ביינער פֿערד,
ווער עס טראָגט דעם קאָפּ אין אָרם,
ווער אין ברוסט אַ טעמפּן שווערד.
ווי די גרעזער פֿון דער ערד,
וואַקסן זיי געדיכט, געדיכטער,
אַלץ די זעלביגע געזיכטער:
ווייסע קנאָכן, שוואַרצע לעכער,
איינער ענליך צו דעם צווייטן,
ווי אַ שאַרבן צו אַ שאַרבן
ווי אַ טויטער צו אַ טויטן,
גלייך, ווי קנוילן, קנוילן פֿליגן
אין אַ הייסן שווערן טאָג,
הויבן זיי זיך אויף און וויגן
לאָזן זיך צוריק אַראָב.
זאַמלען אויף זיך און צעשפּרייטן,
פֿילען אָן דעם גאַנצן רוים,
קייקלען זיך אין אַלע גאַסן,
שטייען אונטער אַלע פֿענסטער,
קנאַקן מיט די האַרטע ביינער
יעדן שלאָפֿינגן אין טרוים.
טריק טראַק, טריק טראַק...
אין די ליידיגע קאַפֿעען,
אין די קירכן און שפּיטעלער,
אין פֿאַבריקן אין געשעפֿטן,
אין די שולן און געריכטן,
נאַכט אַזילן, טאַנצן זאַלן

רעקוויעם

פֿרויען־הייזער, ווײַן־לאָקאַלן,
אומעדום אין אַלע ווינקלען
גייט דער מתים קאַראַהאָד.
שפּרייט מיט גראָע אומעט נעצן,
קברים־לופֿט און גסיסה־יאוש,
מידקייט פֿון טויטע גלידער
און דעם פּוסטן שאַרבן־שפּאָט.
טריק טראַק, טריק טראַק...
אויף די טרעפּ און אין די שטיבער
טאַנצן געסט פֿון קאַלטע גריבער,
טאַנצן געסט פֿון שוואַרצן סוד.
ווער עס האָט אַ טויטן חתן,
ווער אַ טאַטן, ווער אַ מאַן,
אַלע, אַלע, וועלכע טראָגן
אויף די פּלייצעס קברים־לאַסט,
יעדן, יעדן אין דער פֿינסטער
ווינקט זיך אויף די טרעפּ זײַן גאַסט.
טריק טראַק, טריק טראַק...
אויסגעלאָשן אַלע פֿלאַמען!
נישט קיין ראַכע, נישט קיין שטראָף,
איבער אַלעמען צוזאַמען
מתים־טאַנץ און וויסטער שלאָף,
ביז דער טאָג וועט קומען ווידער,
קנאַקן טויט די האַרטע גלידער
און עס קלינגט דאָס טויטן־ליד:

„טריק־טראַק, טריק־טראַק...
ווער גייט שנעל אין קאַראַהאַד?
איינער איז ביי אונז ניטאָ!
אַלעס ענדיגט זיך אויף גראָד:
גומער טויזענט, טויזענט צען,
הונדערט טויזענט, און מיליאָן.

„טריק־טראַק, טריק־טראַק...
נעמט זיך אַלע פֿאַר די הענט!
ווער עס האָט זיי,

און ווער ניט —
דער זאָל טאַנצן אין דער מיט.
רעגימענט ביי רעגימענט!
באַטאַליאָן ביי באַטאַליאָן!"

„טריק טראַק, טריק טראַק...
פֿרעגט ניט קיינעם ווער ער איז,
פֿריינט צי שונא, אָרים, רייך —
אַלע זיינען ביי אונז גלייך:
קיינער האָט זיין גרוב געוואוילט
און די וואונדן ניט געציילט.
קברים־ברידער זיינען מיר,
נומערן, וואָס קיינער קאָן."

„טריק־טראַק, טריק־טראַק...
קנאַקט די ביינער אינים טאַנץ!
מיט אַ קאָפּ, צי אָהן אַ קאָפּ —
פֿאַר'ן טויט איז אַלעס גאַנץ.
העי, קאַפּעליע, גיט דעם טאָן,
הויבט דעם טויטן ניגון אָן:"

„איר די קריצער פֿון די ציין,
איר די ווערגער פֿון געוויין,
כאָרכלער אינם אייגן בלוט,
יאָמער אין דער לעצט־מינוט,
פֿויסטן־פּויק און ווײ־געשריי,
שטעלט זיך אַלע אין איין ריי!
ווער אַ מוטער קלאָג עס קאָן,
זאָל זיך שטעלן אויבן אָן!"

„טריק־טראַק, טריק־טראַק...
שנעלער, איבער שטאָט און דאָרף,
איבער וואַלד און איבער פֿעלד.
אונזער טאַנץ־זאַל איז די וועלט!
העי, מאַכט ברייטער ברייט די ראָד,
ביז עס קרייט דער רויטער האָן!"

זאץ און דרוקארדנונג
פון ישראל לאנדאו

שער-בלאט געצייכנט
פון מנחם בירנבוים

דאס בוך איז געדרוקט אין בערלין
אין חודש יולי 1922
ביי ראזנפעלד און שותפים
אונטער השגחה פון י. לאנדאו

דאס שער-בלאט איז ליטאגראפירט

דאס אחריות פון דער קארעקטור איבערנעמט
דער מחבר

דאס רעכט פון איבערדרוקן
און איבערזעצן
געהערט דעם מחבר

PROPERTY OF
JULIUS SOLOMON